

Stanovisko rektorky VŠVU k novele vysokoškolského zákona a štrajku vysokých škôl.

Vážené kolegyne a kolegovia, milé študentky a študenti!

Vedenie VŠVU spolu s členmi Akademického senátu VŠVU spracovalo pripomienky k novele vysokoškolského zákona. V piatok dňa 12.11.2021 sme ich posunuli do medzirezortného pripomienkového konania.

Sústredili sme sa najmä na tieto oblasti:

1. Rozpočet a majetok školy,
2. Správna rada a jej kompetencie,
3. Rektor a voľba rektora,
4. Presadenie titulu „magister architektúry“.

Odovzdali sme 13 pripomienok, ktoré sa nám javia ako dôležité v prospech rozvoja našej školy. V návrhu novely sú uvedené ustanovenia, ktoré vnímame pozitívne. Napríklad návrat k voľbe rektora, ktorý môže byť zvolený len dve obdobia za sebou, funkčné miesta docentov a profesorov, malo by sa spresniť financovanie škôl na základe ich kvality a podobne.

Novela vysokoškolského zákona však prináša zásadné zmeny najmä v prípade takých škôl, kde sú fakulty, výrazne sa posilňuje pozícia rektora a oslabujú sa tam existujúce akademické orgány. V novele sa počíta s tým, že bude na samotnej škole aké orgány si na fakultách zriadi.

V posledných týždňoch sledujeme eskaláciu napätia medzi vysokými školami a ministerstvom školstva. Napriek komunikácii kontaktnej pracovnej skupiny Slovenskej rektorskej konferencie s ministerstvom došlo k patovej situácii. Na utorok 16.11. viaceré vysoké školy ohlásili štrajk, čo podporila hlasovaním aj Slovenská rektorská konferencia.

Ja som sa k tomuto hlasovaniu nepridala. Viedla ma k tomu veľmi netransparentná situácia, ktorá nastala medzi vysokými školami a ministerstvom a neviem celkom dobre určiť, kde je pravda. SRK vydávala tlačové stanoviská skôr, než sa o tom dohodlo na jej zasadnutí, priebežné informácie o rokovaní kontaktnej pracovnej skupiny s ministerstvom sme ako rektori nedostávali. Rozhodla som sa preto, že VŠVU nebude robiť stafáž iným školám. A do pripomienkového konania pôjdeme sami za seba, bez asistencie SRK. Rozhodli sa tak viaceré školy.

Novelu vysokoškolského zákona Slovensko potrebuje. Diskusia nad návrhom novely by sa mala niesť v konštruktívnom a pracovnom duchu. Nie v hystérii, emocionalite a patetických gestách.

VŠVU sa nikdy nebála ísť do štrajku, vždy sme boli prví na barikádach. Vždy sme tam boli ak išlo o hodnotovú nápravu Slovenska, ak išlo o ľudské práva, ak išlo o podporu učiteľov na základných a stredných školách. Dňa 16.11. oslávime nadchádzajúci sviatok študentstva v škole, pri práci, v diskusiách a konzultáciách.

Ak sa však niektorí z Vás rozhodnú zúčastniť sa štrajku namiereného proti návrhu novely vysokoškolského zákona - budem to rešpektovať. Pretože VŠVU je slobodná a jedinečná škola a každý hlas a názor v nej je dôležitý.

V Bratislave, dňa 14.11.2021

Bohunka Koklesová

Rektorka VŠVU

V Bratislave dňa 10.11.2021

Pripomienky

k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

1. Pripomienka k bodu 5. (k § 7, ods. 3) Ďalšími orgánmi verejnej vysokej školy sú najmä kvestor a správna rada verejnej vysokej školy.

Navrhujeme úpravu:

„3.Ďalšími orgánmi verejnej vysokej školy sú najmä **prorektori**, kvestor a správna rada verejnej vysokej školy.“

Odôvodnenie:

Podľa súčasnej (§10 ods. 10) aj navrhovanej právnej úpravy (§ 10 ods. 9) rektora zastupujú prorektori v rozsahu určenom rektorom. Prorektorov vymenúva po schválení akademickým senátom (súčasne platná úprava) resp. po vyjadrení akademického senátu (navrhovaná právna úprava) rektor verejnej vysokej školy. Vzhľadom na uvedené máme za to, že v takomto prípade prorektori majú postavenie orgánov verejnej vysokej školy a súčasne vo vyhradenej oblasti vykonávajú vedúcu funkciu. V prípade, že by prorektori neboli takto zaradení, nemohli by napr. kandidovať na rektora (navrhovaný §10 bod 3). V prípade malých vysokých škôl bez fakúlt by takáto úprava bola problematická, nakoľko by sa tým zásadne oklieštil počet možných kandidátov na rektora zvnútra školy, ktorí súčasne majú najväčšie skúsenosti s riadením vysokej školy.

2. Pripomienka k bodu 12. (k § 9, ods. 1)

navrhované znenie § 9 ods. 1) žiadame doplniť nové písm. v tomto znení:

„x) prerokuje návrh rozpočtu verejnej vysokej školy predložený rektorom pred jeho schválením v správnej rade verejnej vysokej školy,“

Odôvodnenie:

Takmer tretina rozpočtu v prípade VŠVU je generovaná na základe umeleckej činnosti pedagógov, a preto máme za to, že na príprave rozpočtu by mal participovať aj akademický senát. Uvedené navrhujeme aj s ohľadom na skutočnosť, že podľa navrhovaného ust. §9 ods. 1 písm. d) má akademický senát kontrolovať hospodárenie s finančnými prostriedkami, takže by bolo nanajvýš vhodné, aby pred predložením a schválením rozpočtu správnou radou návrh rozpočtu prerokoval akademický senát.

3. Pripomienka k bodu 13. (k § 10a, ods. 1, písm. e))

Navrhované znenie §10a ods.1, písm. e) :

„e) predkladá správnej rade verejnej vysokej školy návrh rozpočtu verejnej vysokej školy **po predchádzajúcom prerokovaní akademickým senátom verejnej vysokej školy**; tým nie je dotknuté právo odborovej organizácie kolektívne vyjednávať;

Odôvodnenie:

Odôvodnenie ako pri pripomienke č. 2. uvedenom v predchádzajúcom bode.

4. Pripomienka k bodu 32. (k § 16a, odsek 7)

Navrhované znenie § 16a, odsek 7:

„7) Rozdelenie zisku alebo vysporiadanie straty verejnej vysokej školy za **predchádzajúci kalendárny rok** možno uskutočniť až po schválení výročnej správy o hospodárení verejnej vysokej školy, a to najneskôr do konca bežného kalendárneho roka.“

Odôvodnenie:

Spresenie a jednoznačnosť formulácie.

5. Pripomienka k bodu 46 (k § 40, ods. 2)

Navrhované znenie § 40 ods. 2:

„2) Správna rada verejnej vysokej školy má **6 až 16 členov**; počet členov správnej rady verejnej vysokej školy určí štatút verejnej vysokej školy tak, aby zodpovedal najmenej jednej štvrtine počtu členov akademického senátu verejnej vysokej školy a aby bol párný.“

Odôvodnenie:

V prípade malých vysokých škôl, bez fakúlt, by pri minimálnom počte 8 členov správnej rady verejnej vysokej školy by bolo potrebné, aby počet členov senátu bol 32 členov. V prípade VŠVU by to bola štvrtina pedagogických zamestnancov školy. Vzhľadom na to, že na vysokej škole je zo zákona potrebné vytvárať ďalšie orgány napr. kvôli kvalite vzdelávania, vedecké resp. umelecké rady, v ktorých členstvo je navzájom nezlučiteľné, je to pre malé školy personálne neriešiteľné a máme za to, že toto nie sú schopné zabezpečiť.

6. Pripomienka k bodu 46 (k § 40, ods. 4)

Navrhované znenie § 40 ods. 4:

„4) Členmi správnej rady verejnej vysokej školy nesmú byť zamestnanci žiadnej verejnej vysokej školy, osoby vo výkone verejnej funkcie a ich závislé osoby. 25) Členovia správnej rady verejnej vysokej školy nie sú členmi akademickej obce verejnej vysokej školy so sídlom na území Slovenskej republiky, ani štátnymi zamestnancami alebo zamestnancami ministerstva školstva. **Tá istá osoba môže byť členom správnej rady verejnej vysokej školy najviac jednej vysokej školy.**“

Odôvodnenie:

Máme za to, že takýmto doplnením navrhovaného znenia sa vytvorí zloženie správnej rady, ktorá bude zohľadňovať špecifiká konkrétnej verejnej vysokej školy. Zároveň sa tým eliminujú námietky rektorov o „štátnom dozore“, nakoľko nominácie zo strany ministra sa nebudú môcť opakovať.

7. Pripomienka k bodu 46 (k § 41, ods. 1)

V ust. § 41 ods. 1 v prvej vete navrhujeme vypustiť slová „schvaľuje návrh“ a nahradiť ho slovami „vyjadruje sa k návrhu“

Odôvodnenie:

V zmysle navrhovaného znenia by mala správna rada „schvaľovať“ návrhy rektora na situácie uvedené v ods. 1. písm. a) a b).

Uvedené je však v rozpore s navrhovaným znením ustanovenia §10a ods. 1 písm. b), podľa ktorého tieto skutočnosti navrhuje rektor akademickému senátu verejnej vysokej školy po predchádzajúcom vyjadrení správnej rady verejnej vysokej školy.

8. Pripomienka k bodu 46 (k § 41, ods. 4)

Navrhované znenie § 41 ods. 4:

„4) Správna rada verejnej vysokej školy schvaľuje rozpočet verejnej vysokej školy predložený rektorom **po prerokovaní v akademickom senáte verejnej vysokej školy.**“

Odôvodnenie:

V pripomienke č. 2 navrhujeme, aby akademický senát participoval na príprave rozpočtu verejnej vysokej školy.

9. Pripomienka k bodu 46 (k § 41, ods. 5)

V ust. § 41 ods. 5 navrhujeme vypustiť slová „minister školstva“

Navrhované znenie § 41 ods.5:

„5) Správna rada verejnej vysokej školy sa vyjadruje k veciam, ktoré jej na prerokovanie predloží rektor alebo predseda akademického senátu verejnej vysokej školy.“

Odôvodnenie:

Máme za to, že vzhľadom na štruktúru nadriadenosti a podriadenosti, partnerom na komunikáciu ministra školstva je štatutár verejnej vysokej školy, ktorým je rektor a nie správna rada. V prípade, že minister školstva chce predložiť na rokovanie správnej rady verejnej vysokej školy materiál, mal by tak urobiť prostredníctvom rektora.

10. Pripomienka k bodu 46 (k § 41, ods. 7)

V ust. § 41 ods. 7 navrhujeme vypustiť slová „a schválenie uznesenia o návrhu kandidáta na rektora“

Navrhované znenie § 41 ods.7:

„7) Na schválenie úkonov podľa odsekov 1,3 a 4 sa vyžaduje súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých členov správnej rady verejnej vysokej školy.“

Odôvodnenie:

Každý, kto spĺňa príslušné kritéria, ktoré sú uvedené v navrhovanom znení ust. §10 ods. 3, má zo zákona právo kandidovať za rektora. Správna rada verejnej vysokej školy by nemala zasahovať do návrhov na kandidáta za rektora verejnej vysokej školy a takýmto spôsobom ovplyvňovať voľby rektora.

11. Pripomienka k bodu 46 (k § 41, ods. 13)

Navrhované znenie § 41 ods.13:

„13. Správna rada verejnej vysokej školy volí na spoločnom zasadnutí s akademickým senátom verejnej vysokej školy kandidáta na rektora verejnej vysokej školy a odvoláva na spoločnom zasadnutí s akademickým senátom verejnej vysokej školy rektora verejnej vysokej školy. **Na zvolenie je potrebná kvalifikovaná dvojtretinová väčšina členov správnej rady verejnej vysokej školy ako aj členov akademického senátu verejnej vysokej školy.** „

Odôvodnenie:

Zvolenie rektora kvalifikovanou väčšinou si vyžaduje hlbší konsenzus ako aj úroveň pri dosiahnutí kompromisu. Kvalifikovaná väčšina však dá takto zvolenému rektorovi silnejší mandát. Je potrebné stanoviť, či navrhovaná dvojtretinová väčšina by sa týkala prítomných alebo všetkých členov akademického senátu a všetkých členov správnej rady.

12. Pripomienka k bodu 46 (k § 41, ods. 14)

V ust. § 41 ods. 14 navrhujeme nahradiť slovo „schvaľuje“ slovom „prerokúva“

Navrhované znenie § 41 ods.14:

„14. Správna rada **prerokúva** na návrh rektora a zverejňuje na webovom sídle verejnej vysokej školy metodiku rozpisu dotácie zo štátneho rozpočtu z kapitoly ministerstva školstva a rozpis dotácie zo štátneho rozpočtu z kapitoly ministerstva školstva podľa § 89 na súčasti verejnej vysokej školy.“

Odôvodnenie:

V zásadnej miere sú položky v rozpočte dopredu určené metodikou financovania MŠVVaŠ.

13. Pripomienka k ust. § 53 ods.8

Navrhované znenie § 53 ods.8:

„8. Študijné programy druhého stupňa alebo študijné programy podľa odseku 3, okrem študijných programov podľa odsekov 6 a 7, sú magisterské študijné programy. Absolventom štúdia podľa magisterského študijného programu (ďalej len „magisterské štúdium“) sa udeľuje akademický titul „magister“ (v skratke „Mgr.“). Absolventom umeleckých magisterských študijných programov (§ 54 ods.7) sa udeľuje akademický titul „magister umenia“ (v skratke „Mgr. art.“) a „**magister architektúry**“ (v skratke „**Mgr. arch.**“).

Odôvodnenie:

Dovoľujeme si navrhnuť a doplniť predkladanú novelu zák.č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách o doplnenie ust. § 53 ods. 8. Tento návrh novely považujeme za obzvlášť naliehavý. Architektonická tvorba, akreditovaná pod študijným odborom *Umenie*, má svoju tradíciu. Vznikla oddelením polytechník od akadémií. Architektonická tvorba prepája umelecké postupy a postupy architektonického navrhovania. Oprávnené sa zaraďuje medzi umenia, ale v rámci umení utvára špecifické, inými druhmi a žánrami umenia nenahraditeľné diela. Musí súčasne spĺňať štandardy kladené na architektonické diela a vzdelávanie architektov. Patrí teda podobne ako architektúra a urbanizmus pod „regulované povolania“. V súčasnej legislatíve nie jasne odlíšené zameranie voľných umení a architektonickej tvorby. V európskom, ale aj v domácom prostredí naši absolventi permanentne narážajú na problém identifikácie ich štúdia. Titul „magister umenia“ je pre externé prostredie príliš všeobecný a nediferencovaný. Na väčšine európskych vysokých školách, kde sa

vzdeláva v oblasti umenia a súčasne aj v oblasti architektúry, sa udeľuje titul Mag. umenia pre umelecké odbory a Mag. architektúry pre architektonické zameranie (napr. Akademie der bildende Künste vo Viedni, Universität für angewandte Kunst vo Viedni), alebo MArch (Master of Architecture na mnohých školách v euro-americkom priestore). Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave v akademických rokoch 1993/94, 1994/95 a 1995/96 udeľovala titul „magister architecturae“ (v skratke (Mgr. arch.) podľa § 21 ods. 2 písm. a) zákona č. 172/1990 Zb. o vysokých školách. Potom na základe legislatívnych zmien to už nebolo možné. Máme za to, že titul „magister architektúry“ je titul, ktorý na rozdiel od „magistra umenia“ je pre medzinárodné prostredie zrozumiteľnejší a zároveň poukazuje na špecifický charakter vzdelávania v tejto oblasti pod študijným odborom Umenie – prepájanie architektonických, výtvarných a inžinierskych oblastí. Tento titul by sa udeľoval na dvoch vysokých školách: VŠVU v Bratislave a na Fakulte umenia Technickej univerzity v Košiciach. V tejto veci by nás, podľa nášho názoru, podporila aj profesijná architektonická organizácia *Slovenská komora architektov* (SKA).

Konkrétny problém z praxe našich absolventov: Titul magister umenia (Mgr. art) bez špecifického prívlastku architekt, v porovnaní s titulom Ing. arch. nie je jednoducho rozpoznateľný a často dochádza pri zakladaní živnosti na živnostenskom úrade ku komplikáciám. Živnosť "Vypracovanie dokumentácie a projektu jednoduchých stavieb, drobných stavieb a zmien týchto stavieb" je možné vykonávať na základe úspešne ukončeného architektonického vzdelania. Na takéto stavby netreba autorizáciu. Avšak titul Mgr. art. nie je dostatočne indikujúci dosiahnuté architektonické vzdelanie, čo spôsobuje komplikácie absolventom pri zakladaní vlastnej živnosti.

.....
doc. Mgr. Bohunka Koklesová, PhD.
rektorka VŠVU v Bratislave

.....
doc. Mgr. art. Martin Piaček ArtD.
predseda Akademického senátu VŠVU v Bratislave